

SVEA HOVRÄTT
Mark- och miljööverdomstolen
060302

DOM
2021-03-01
Stockholm

Mål nr
M 314-20

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Vänersborgs tingsrätts, mark- och miljödomstolen, dom 2019-12-11 i mål nr M 2470-19, se bilaga A

PARTER

Klagande

S L

Motpart

1. Miljönämnden i Karlstads kommun
651 84 Karlstad

2. G R

3. M R

SAKEN

Klagomål avseende schaktmassor på fastigheten X (tidigare Y) i Karlstads kommun

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSLUT

Med ändring av mark- och miljödomstolens dom undanröjer Mark- och miljööverdomstolen Miljönämndens i Karlstads kommun beslut den 29 augusti 2018, dnr MN-2017-1455, och återförvisar målet till miljönämnden för fortsatt handläggning.

Dok.Id 1670569

Postadress
Box 2290
103 17 Stockholm

Besöksadress
Birger Jarls Torg 16

Telefon
08-561 670 00
08-561 675 50

E-post: svea.hovratt@dom.se
www.svea.se

Telefax

Expeditionstid
måndag – fredag
09:00–16:30

YRKANDEN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

S L har yrkat att Mark- och miljööverdomstolen med ändring av mark- och miljödomstolens dom ska förelägga M R och G R att transportera bort massorna från platsen och återställa utfyllnadsområdet.

Miljönämnden i Karlstads kommun har motsatt sig en ändring av mark- och miljödomstolens dom.

G R och M R har motsatt sig en ändring av mark- och miljödomstolens dom.

UTVECKLING AV TALAN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

S L har till stöd för sin talan anfört huvudsakligen följande: Det fanns varken anmälan om eller tillstånd för utfyllnaden. En sådan omfattande markförändring ska inte göras utan ett relevant syfte. Markhöjningen har inte haft ett sådant syfte och har gjort tomten mindre attraktiv. Ingen har kunnat redovisa var de skräpmassor som skulle till deponi har tagit vägen. Han tror att det är dessa massor som har använts till utfyllnaden. Det måste finnas större miljövärde i att återställa marken än att täcka över skräpet med matjord. Marken har bytt ägare och den nye ägaren vill inte heller ha utfyllnaden. En övertäckning hindrar inte att skräp kommer upp till ytan, t.ex. vid grävning. En ytterligare höjning av området skulle se ännu märkligare ut och skulle påverka hans fastighet negativt. Även om massorna täcks över kan marken inte användas för odling eller som villatomt.

Miljönämnden i Karlstads kommun har till stöd för sin inställning anfört huvudsakligen följande: Miljönämnden har beslutat att massorna kan ligga kvar men att dessa ska täckas med ett så tjockt matjordslager att rester av plast eller glas inte är synliga på markytan eller i slänterna och inte heller riskerar att komma i dagen när utfyllnaden sätter sig. Det har inte framkommit några omständigheter som föranleder miljönämnden att nu göra en annan bedömning.

G R och **M R** har till stöd för sin inställning anfört huvudsakligen följande:

Utfyllnaden gjordes för att tomten ska kunna bebyggas. De har haft fler tomter som har sålts, men denna förblev osåld. Skälen till det är att det före utfyllnaden var för mycket arbete och kostnader för en privatperson att fylla upp marken före bebyggelse och att **S L** har motarbetat en försäljning. Marken har bytt ägare och den nye ägaren är införstådd med markens skick. Den nya ägaren har fått ta del av all skriftväxling i målet. Övertäckningen är redan gjord med den jord som fanns på platsen. Det går att bebygga fastigheten utan att gräva där utfyllnaden anlagts. **S Ls** fastighet kommer inte att påverkas.

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSKÄL

Frågan i målet är om de åtgärder som Miljönämnden i Karlstads kommun har förelagt **G R** och **M R** är tillräckliga.

Av utredningen i målet framgår att **M R** under hösten 2016 lagt upp ca 600 m³ massor med viss föroreningshalt och som innehåller skräp, såsom plast, glas och frigolit, på aktuellt markområde. Massorna utgör avfall enligt 15 kap. 1 § första stycket miljöbalken. Underinstanserna har bedömt att utfyllnaden utgör återvinning av avfall för anläggningsändamål. En åtgärd som innebär att avfall kommer till nytta som ersättning för något annat material eller förbereder det för en sådan nytta eller en åtgärd som innebär att avfall förbereds för återanvändning utgör återvinning enligt 15 kap. 6 § miljöbalken. För att det ska vara fråga om en återvinningsåtgärd för utfyllnad krävs att avfallsmassorna används för att ersätta annat material som annars hade behövts och att massorna som ska användas är lämpliga för ändamålet, jfr Mark- och miljööverdomstolens dom den 12 juni 2020 i mål nr M 36-19 samt numera 1 kap. 6 § avfallsförordningen (2020:614).

Det är inte utrett i målet varifrån massorna kommer eller om det funnits ett behov av utfyllnaden. Massorna kan inte heller anses vara lämpligt utfyllnadsmaterial på mark som ska användas för bostads- eller jordbruksändamål. Utfyllnaden utgör alltså inte återvinning av avfall för anläggningsändamål.

Mark- och miljööverdomstolen, som noterar att aktuellt markområde inte längre ägs av G R och M R, bedömer att det bör ankomma på nämnden att med dessa utgångspunkter avgöra vad som kan vara en lämplig tillsynsåtgärd. Med ändring av mark- och miljödomstolens dom ska alltså nämndens beslut undanröjas och målet återförvisas till nämnden för fortsatt handläggning.

Domen får enligt 5 kap. 5 § lagen (2010:921) om mark- och miljödomstolar inte överklagas.

I avgörandet har deltagit hovrättsråden Henrik Löf och Rikard Backelin, tekniska rådet Kerstin Gustafsson samt tf. hovrättsassessorn Hannah Grahn, referent.

Föredragande har varit hovrättsfiskalen Rebecka Jungstedt.

VÄNERSBORGS TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DOM
2019-12-11
meddelad i
Vänerns borg

Mål nr M 2470-19

PARTER

Klagande

S L

Motparter

1. Miljönämnden i Karlstads kommun
651 84 Karlstad
2. G R
3. M R

ÖVERKLAGAT BESLUT

Länsstyrelsen i Värmlands läns beslut 2019-04-05 i ärende nr 505-7316-2018, se bilaga 1

SAKEN

Klagomål avseende schaktmassor på fastigheten Karlstad Y

DOMSLUT

Mark- och miljödomstolen avslår överklagandet, dvs. ändrar inte länsstyrelsens beslut.

Dok.Id 458584

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 1070 462 28 Vänerns borg	Hamngatan 6	0521-27 02 00 E-post: mmd.vanersborg@dom.se www.domstol.se/vanersborgs-tingsratt/	0521-27 02 80	måndag – fredag 08:00–16:00

BAKGRUND

Miljönämnden i Karlstads kommun (miljönämnden) beslutade den 29 augusti 2018 att förelägga M R och G R att täcka de massor som har använts för utfyllnad på deras fastighet Karlstad Y med ett så tjockt matjordslager att rester av plast eller glas inte är synliga på markytan eller i slänterna och inte heller riskerar att komma i dagen när utfyllnaden sätter sig. Beslutet överklagades av närboende, däribland S L, till Länsstyrelsen i Värmlands län (länsstyrelsen). Länsstyrelsen beslutade den 5 april 2019-04-05 att ändra miljönämndens beslut endast på så sätt att tidpunkten då den förelagda åtgärden senast ska vara utförd bestämdes till en månad efter att ett lagakraftvunnet avgörande i saken föreligger.

YRKANDEN M.M.

S L har nu överklagat länsstyrelsens beslut och yrkat att det av miljönämnden beslutade föreläggandet ska ändras så att M R och G R i stället för att täcka över massorna ska föreläggas att transportera bort dem från platsen och återställa utfyllnadsområdet. Han har anfört bl.a. följande till utveckling av sin talan.

Anledningen till överklagandet är att länsstyrelsen, utan att ens inspektera det område anmälan gäller, beslutar att inte ändra på miljönämndens beslut samt att länsstyrelsens redogörelse för ärendet har så stort antal felaktigheter.

Nedan följer ett antal frågeställningar och exempel på felaktigheter:

1. De massor med förhöjda värden som schaktats bort från Z, var tog de vägen om de inte ligger på Y? Denna fråga har ställts både i anmälan och överklagan men varken miljöförvaltningen eller länsstyrelsen har kunnat eller velat redogöra för detta.

2. Anmälan om utfyllnad har inte gjorts och syftet med utfyllnaden; att bygga ett bostadshus; finns inte i verkligheten eftersom M R har försökt sälja marken för husbyggnation sedan runt år 2007 utan att lyckas. Han har nu i stället sålt den utfyllda åkern som åkermark till en bonde som inte tänker använda den till eller sälja den som bostadstomt.
3. Provtagningsgrävningen på marken utfördes av M R (som är markägare) med Värmlandsschakt (som forslat dit massorna) som betalare, vilket gjorde att de kunde gräva i de områden där de visste att det var som minst avfall och miljögifter.
4. På den provtagning som gjordes på Z angavs det att alla värden låg under gränsvärdena men när "samma jord" genomgick provtagning på V fick de generellt högre värden samt att värdet för PAH låg över gränsvärdet men godkändes ändå. Detta förstärker misstanken om att de massor som schaktades bort pga. förhöjda värden också de ligger begravda på Y.
5. Massorna innehåller en avsevärd mängd glasbitar, plastkrukor samt annat plast- och metallskrot som är direkt olämpliga att tippa i naturen och intill andra tomtmarker. Miljönämnden hävdar att miljönyttan inte uppväger kostnaden för att köra massorna till deponi.

Sedan när är privata företags ekonomi överordnat att de följer miljölagar?
Ansvarig för bortforslingen har redan sparat avsevärda summor på att inte köra dessa massor på deponi. Ska de belönas med att komma undan så billigt som möjligt i åtgärder för vad de ställt till med också?

Man kunde önska att en utredning görs gällande vad miljönämnden och Värmlandsschakt har för gemensamma intressen med tanke på att VD:n för Värmlandsschakt gick ut med att miljöärendet var avslutat redan innan

miljönämnden fattat sitt beslut.

6. Att miljönyttan inte uppväger kostnaden är lätt att anse om man inte själv bor på angränsande tomt, inte har barn som rör sig i området och inte har fått utsikten försämrad pga. av massorna. Hade dessa massor tippats inom stadsplanerat område med flera villor, hade de aldrig fått ligga kvar så här länge eller för den del gömmas under annan jord.
7. Att, som miljönämnden föreslår, fylla upp den redan orimligt höga åkermarken ytterligare är inte praktiskt genomförbart och skulle dessutom skada intilliggande tomter med att få en ännu brantare slänt emot sig. Denna angränsande slänt skulle dels påverka intilliggande fastigheters värde negativt, dels skulle förhöjningen och dess underliggande skräp omöjliggöra brukandet av åkermarken för den nye ägaren.
8. Massorna på Y ska täckas med "ett så tjockt jordlager att glas och plast inte riskerar komma i dager då fyllnaden sätter sig". Frågan är då hur tjockt detta lager är. Det ifrågasätts om fråga är om en meter eller mer. Detta kommer att bli en avsevärd ytterligare höjning av åkermarken.
9. M R och G R missade att göra anmälan om utfyllnad men detta ursäktas med att det var en "administrativ miss" och har i detta ärende inte ålagts någon rättslig åtgärd. Man kan då fundera på hur "administrativa missar" kan ursäktas gång på gång och strafflindring ges i de tidigare få fall där de fått åläggande om korrigerings samt bötesbelopp.

I detta fall har man brutit mot lagen. Vare sig det är pga. av en administrativ miss eller ej så ska det inte ursäktas eller belönas.

10. Påståendet att "Jorden från Fastigheten Z utgör ca en sjättedel av utfyllnaden och att resterande består av berg och grus" verkar inte sannolik med tanke på

att glas och skrot påträffas på hela det uppfyllda området samt att mängden berg och grus inte verkar överensstämma med påståendet.

11. Påståendet att miljönyttan i att rensa massorna från miljöfarligt avfall, glas, plast och skrot för att återvinna dem inte uppväger kostnaderna det medför är direkt felaktig och helt befängd. Det måste ju vara så att om massorna på Y körs bort, rensas och återvinns så är det ett mindre resursslöseri än om de ligger kvar och i stället fylls över med nya och rena massor som i sin tur hade kunnat användas på ett bättre sätt.

Det är helt klart att så som massorna ligger i dag på V, är de inte till någon nytta ur resurshushållningssynpunkt alls utan är i stället ett miljö-vidrigt slöseri.

12. Påståendet att "Små mängder glas, plast och metall kan användas som fyllnadsmaterial" stämmer möjligen för utfyllnad av vägbyggen men inte för åker- och tomtmark. Vidare är det inga små mängder det är tal om i detta fall utan fråga är om avsevärda mängder glas, plast och metall.

Dessutom har den invasiva arten Jättebalsamin (*Impatiens gladiolifera*) följt med i massorna och den sprider sig nu snabbt i området.

Hans önskan är att det beslutade föreläggandet ska föreskriva att massorna ska köras bort och marken rensas upp och återställas. Någon annan rimlig lösning finns inte.

DOMSKÄL

Målet handläggs enligt lagen (1996:242) om domstolsärenden. Handläggningen är i huvudsak skriftlig. Mark- och miljödomstolens uppgift är att gå igenom materialet för att se om länsstyrelsens avgörande är riktigt.

Fråga är om en anmälningspliktig åtgärd. Den omständigheten att åtgärden företagits utan föregående anmälan får emellertid hanteras i särskild ordning och påverkar inte vilken tillsynsåtgärd som nu bör företas.

Mark- och miljödomstolen har gått igenom handlingarna i målet inklusive de provtagningar som genomförts samt övervägt vad S L anfört i sitt överklagande. Enligt domstolen får den provtagning som företagits anses tillräcklig samt får erhållna analysvar anses tillförlitliga. Vid sådana förhållanden saknas anledning föreskriva om andra eller strängare åtgärder än de som framgår av miljönämndens beslut. S Ls överklagandet ska därför avslås.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 2 (MMD- 02)

Överklagande senast den 2 januari 2020.

Bodil Svensson

Nils-Göran Nilsson

I domstolens avgörande har deltagit rådmannen Bodil Svensson, ordförande, och tekniska rådet Nils-Göran Nilsson.